

NVE/2416
V 1948

7

DET KONGELIGE
INDUSTRI- HÅNDVERK- OG SKIPSFARTSDEPARTEMENT

Jnr. 2769/1948-EV.

Aust-Agder Kraftverk.

Ekspropriasjon for utbygging av Dynjæfossen i Fyreselva.

I. Ved kongelig resolusjon 12. november 1948 er bestemt:

"Aust-Agder Kraftverk tillates å kreve avstått etter vassdragslovens, § 148: vassfall, § 62: grunnog rettigheter som trengs for oppdemning av Hønetjern m.v. og for utbygging av Dynjanfossanlegget, § 72: grunn og rettigheter for anlegg av tømmerrenne m.v., alt i det vesentlige i samsvar med søknad 19/1 og 4/2 1948 og under forutsetning og på vilkår som foreslått i Industridepartementets tilråding 12. november 1948."

II. Den fastsatte forutsetning er:

"Aust-Agder Kraftverk skal så vidt ekspropriasjonsskjønnet finner det praktisk mulig, yte de erstatningsberettigede som krever det, erstatning i form av elektrisk kraft og da i en utstrekning og på vilkår som skjønnet bestemmer."

III. De fastsatte vilkår er:

1.

"Anleggets eier plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet detaljerte planer i to eksemplarer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende damanlegget. Arbeidet kan ikke iverksettes før planene er godkjent av hovedstyret. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis hovedstyrets tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

2.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at tillatelsen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødts- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

Søknad om tillatelse etter foregående ledd blir i det enkelte tilfelle å innsende gjennom politimesteren og vedkommende myndighets avgjørelse blir å avvente før ansettelse finner sted.

4.

Anleggets eier skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig - herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen - samt til en pris som ikke med mere enn 10 % overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell - 10 % - i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25% av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger anleggets eier for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 - femten - pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Anleggets eier er ansvarlig for den skade som en mulig endring av slipningsreglementet for Fyresvatn av hensyn til Dynjanfossanlegget måtte påføre grunneiere og andre rettighetshavere i vassdraget.

6.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Oppdemningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som hovedstyret godkjenner.

Kopier av alle karter som anleggets eier måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

7.

Anleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette samt avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige ferdsel og fløtning forulempes så lite som mulig. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skader eller ulemper for ferdselen eller fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte.

8.

Til vedlikehold av fiskebestanden i Drang plikter anleggets eier årlig å sette ut i vassdraget det antall yngel og settefisk som vedkommende departement bestemmer. Nevnte departement fører kontroll med utsettingen. Utgiftene med kontrollen utredes av anleggets eier.

9.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere regler som fastsettes av departementet."

IV. Av departementets tilråding 12. november d.å. hitsettes videre:

"Hovedstyrets uttalelse med utkast til vilkår ble av departementet med brev av 20. juli d.å. forelagt Aust-Agder Kraftverk. Departementet uttalte blandt annet:

"Som det fremgår finner hovedstyret at det bør være en forutsetning for tillatelsen at grunneierne såvidt det er praktisk mulig får erstatning i form av elektrisk kraft og da i en utstrekning og på vilkår som blir å bestemme av ekspropriasjonsskjønnet. Departementet antar etter det foreliggende - uten å legge avgjørende vekt på henvisningen til vassdragslovens § 137 jfr. §§ 55 og 56 - at det er rimelig at grunneierne oppnår en tilfredsstillende ordning av kraftspørsmålet. Forholdet burde helst søkes ordnet ved forhandlinger mellom partene."

Hertil svarer Aust-Agder Kraftverk i brev av 30. juli d.å.:

"Det antas at Kraftverkets styre ikke har noe å bemerke til at grunneierne får levert kraft til rimelig pris fra selve kraftanlegget eller fra Kraftverkets 22 Kv. kraftledning. Vanskeligheten ved dette spørsmål er vel i første rekke at utgiftene ved bygging av fordelingsledninger til grunneierne blir uforholdsmessig store. Således ligger gården Store-Dale 3,5 km, gården Drangsholt 2,0 km, og gården Espestøyl i Gjøvdal 3,5 km fra vår 22 kV kraftledning. Det må derfor bygges en høyspenningsledning og settes opp egen transformator for hver enkelt gård. Utgiftene ved fordelingen vil derfor bli uforholdsmessig store i forhold til den kraftmengde som skal uttas.

Gården Mikholm vil antagelig kunne få elektrisk kraft etter Kraftverkets vanlige tariffer uten tillegg for fordelingsledning."

Av innhentet uttalelse av 6. september d.å. fra hovedstyret hitsettes:

"Etter det Aust-Agder kraftverk opplyser i brevet av 30/7 1948 vil det vel for flere eiendommers vedkommende bli forholdsvis kostbart å føre kraften fram til forbruksstedet, så kostbart kanskje at omkostningene overstiger de erstatninger det blir tale om. Dette vil først kunne avgjøres under ekspropriasjonsskjønnet.

Å pålegge eksproprianten å levere kraft til vedkommende ekspropriater uten hensyn til forholdet mellom størrelsen av omkostninger og erstatninger vil være lite rimelig. Det må imidlertid allerede på det nåværende tidspunkt kunne forutsettes at eksproprianten stiller seg mest mulig velvillig m.h.t. kraftmengde og kraftpris på det leveringssted det praktisk kan bli tale om."

I brev av 25.s.m. til kraftverket uttalte departementet at det etter det foreliggende vil kunne anbefale at ekspropriasjonstillatelse blir gitt i det vesentlige i samsvar med hovedstyrets innstilling under følgende forutsetning.

"Aust-Agder Kraftverk skal så vidt ekspropriasjonsskjønnet finner det praktisk mulig, yte de erstatningsberettigede som krever det, erstatning i form av elektrisk kraft og da i en utstrekning og på vilkår som skjønnet bestemmer."

En ba meddele om kraftverket vedtar forutsetningen. Departementet ville iaktta at minst en av skjønnsmennene blir sakkyndig når det gjelder slik kraftoverføring (-fordeling) som det blir spørsmål om etter forutsetningen.

Kraftverket uttaler i brev av 14.oktober d.å. blandt annet at de grunneiere som ønsker kraft, frivillig har solgt sine vassdragsrettigheter for henved 40 år siden og at det i forhold til disse grunneiere skal eksproprieres etter vassdragslovens § 62 bortsett fra stryket mellom Drangsvatn og Drangstveitkilen. Kraftverkets styre henstiller prinsipalt at forutsetningen sløyfes, subsidiært at uttrykket "praktisk mulig" ombyttes med "teknisk og økonomisk rasjonelt" og at forutsetningen gis en tilføyelse som klart tilkjenner at verkets økonomiske ansvar ikke overstiger dets erstatningsplikt etter gjeldende lov.

Departementet foreslår den foran formulerte forutsetning opprettholdt, at erstatningen, selv om den helt eller delvis blir å yte i form av elektrisk kraft, ikke kan settes høyere (eller lavere enn gjeldende rett tilsier, er på det rene. Departementet går ut fra ^{at} kraftverket fremlegger de nødvendige planer og beregninger for

skjønnsretten.

Av hovedstyrets uttalelse av 6. september d.å. hitsettes videre:

"Når det gjelder eventuell omlegging av atkomstveier som blir neddemt eller annen innvirkning på ferdsel er det heller ikke mulig å formulere detaljerte forutsetninger. Det er imidlertid rimelig at grunneierne også får slike skader mest mulig erstattet ved naturalytelser. Man henviser i denne forbindelse til post 7 i de foreslåtte betingelser."

I anledning av at det etter det opplyste ikke er helt klart hvor høyt kraftverkets tidligere fallervervelse rekker, tilføyer hovedstyret at det har gått ^{ut} fra at en mulig fallervervelse på vedkommende strekning kommer inn under den foreslåtte tillatelse etter § 148, eventuelt etter § 62. I påtegning av 4. oktober på et brev av 24. september d.å. fra overrettssakfører ~~holdt~~ uttaler hovedstyret:

"Hovedstyret har gått ut fra at også mulig ervervelse av fall ved Hønetjern kommer inn under ekspropriasjonstillatelse i medhold av bl.a. vassdragslovens § 148, og likeledes at tillatelsen vil omfatte alle eiendommer og rettigheter, som blir berørt, eventuelt også ved Drangsvatn."

Departementet er enig.

V. Til kontroll med overholdelsen av bestemmelsen i vilkårenes post 4 om anvendelse av norsk materiell skal departementet herved bestemme følgende:

- a) Ved anskaffelser på over kr. 5.000.- blir å utferdige anbudsinnbydelse i alle tilfeller når utenlandsk tilbud innhentes for vare som er gjenstand for innenlandsk tilvirkning, samt i anbudsbetingelsene å kreve at hvert tilbud fra innenlandsk leverandør skal inneholde opplysning om hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning utenlandsk materiale og halvfabrikata er anvendt ved fremstilling av den frembudte vare.
- b) Alle tilbud åpnes samtidig og der oppsettes protokoll over forretningene.
- b) Umiddelbart etter at bestilling til verdi over kr. 5.000.- er gjort av en i utlandet produsert vare, sendes innberetning herom til vedkommende departement, ledsaget av alle nødvendige opplysninger til avgjørelse av hvorvidt vilkårenes post 4 er overholdt. Når det måtte finnes grunn dertil, kan vedkommende departement også kreve innberetning på forhånd, når reguleringsanleggets eier akter å gå til anskaffelser fra utlandet.

VI. Skjønn må begjæres innen de frister som er fastsatt i vassdragslovens §§ 152 punkt 2 og 130 punkt 1. Et eksemplar av hvert av brevene 19/1 og 4/2 1948 med vedlegg følger vedlagt, .//. begge eksemplarer med departementets påtegning idag.

Skjønnsmenn vil bli oppnevnt av departementet, jfr. vassdragslovens §§ 152 punkt 1 og 130 punkt 2 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon 28. juni 1946. Gjenpart av brev idag til fylkesmannen i Telemark ligger ved. ./.

Eiere og rettighetshavere kan innstevnes på den måte som er foreskrevet for visse almeningssaker jfr. vassdragslovens § 130 punkt 4 og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 28. juni 1946.

O s l o den 4. desember 1948.

Etter fullmakt:

Dagfinn Mellum

J.S. Giverholt-Hanssen